

## Tiekartta vuoteen 2030 – Resurssiviisas Kangas

Tulevaisuuden kotitalous -hanke päättyi Jyväskylän Kankaalla työpajaan, jossa kotitalouksien kokeilujen oppeja ja kokemuksia päästiin pohtimaan ja jalostamaan laajemmassa mittakaavassa. Työpajaan osallistui jyväskyläläisiä päättäjiä, yrittäjiä, kouluttajia, kaupungin toimijoita, järjestöjäseniä ja tietysti kokeilun viisi kotitaloutta. Työpajassa nämä monipuoliset toimijat yhteiskunnan eri osa-alueita yhdessä kotitalousten kanssa visioivat, mitä ovat ne teot ja toimet, joita Jyväskylässä voidaan tehdä matkalla resurssiviisauteen. Työpajan tulosten ja hankkeen konkreettisten kokeilujen kokemusten yhdistelmänä syntyikin tiekartta resurssiviisauteen, joka kuvaa Jyväskylän viitekehyksessä niitä tärkeimpiä toimia, joilla kestävä elämä on mahdollista vuonna 2030.

Oman auton omistaminen on harvinaista. Kätevämpää ja edullisempaa on käyttää monia vaihtoehtoja omalle autolle. Yhtenä vaihtoehtona ovat yhteiskäyttöautojen palvelut, joille kaupunki on myös kaavoittanut laajasti pelkästään yhteiskäyttöautoille tarkoitettua parkkitilaa. Näiden rinnalla Jyväskylän asukkaat käyttävät yksittäisiin matkoihinsa paljon kimpakyyti-applikaatioita, reissaamisen jakamisen kulttuuri kukoistaa nousseiden energiahintojen myötä. Jyväskylän kaupungissa toimii sähköpolkupyörien leasing-palveluita niin yksityisille kuin yrityksille. Näitä palveluita kaupunki tukee tarjoamalla ilmaisia pyörien latauspisteitä suosituissa pysäköintipisteissä. Julkinen liikenne on KutsuPlus-autojen ja myöhemmin Jyväskylän raideliikenteen myötä kevyempää ja helpommin asukkaiden tarpeisiin mukautuvaa. Vuonna 2030 Jyväskylä päättää tarjota autottomille asukkailleen julkisen liikenteen palvelut ilmaiseksi käyttöön. Lähimatkailu on kasvattanut suosiotaan Suomen eri alueiden vahvistaessa erityislaatuisia matkailupalveluitaan luoden niistä täyden palvelun kokonaisuuksia. Jyväskylästä matkataan nopeasti raideliikenteellä niin etelään Tampereelle kulinarististen ilojen perässä, pohjoiseen Oulujärvelle extreme-urheilupuistoon kuin Pietariinkin asti.

Ihmisten vapaa-ajassa tekeminen on tärkeämpää kuin omistaminen. Kaupunginosissa harrastetaan paljon kaikkea oman yhteisön kesken. Kaupunginosien sähköisillä ilmoitustauluilla harrastajat löytävät toisensa vaikkapa joogan, kokkaamisen, koripallon tai koodaamisen opiskelun vertaisryhmissä, jossa kaikkia kannustetaan opettamaan toisiaan.

Erityisesti kaupunkiviljely on noussut suosituksi tavaksi rentoutua vapaa-ajalla. Taloyhtiöiden yhteisillä pihamailla tutustuu naapureihin ja tuottaa lähiruokaa lautaselle itselle tai jopa muillekin alueen asukkaille. Myös kuntoilussa suositaan palveluita, joiden takia ei tarvitse matkustaa pitkälle. Asuinalueiden kaavoituksessa on huomioitu alueelliset yhteiset harrastustilat, joihin voidaan perustaa tarpeiden mukaan niin kuntosaleja kuin vaikkapa kiipeilyseinän. Alueiden ympärillä on säilytetty riittävästi luontoa, joka toimii virkistävänä ja resurssiviisaana kuntoilu ympäristönä. Liikutapalvelut ovat hyvin energiatehokkaita niin ammattilaisen energiasuunnittelu-konsultoinnin myötä kuin energiaa tuottavien kuntoiluvälineiden takia.

Niin aikaa kuin ajatuksia ihmiset sijoittavat paljon erityisesti ruokaan. Ruoan alkuperästä ja vaikutuksista ihmisten arkeen välitetään aikaista enemmän. Vuonna 2020 on suosittua perustaa oma ravinto kansallisiin ravintosuosituksiin, mutta suunnitella se yhdessä ruokaoppaiden kanssa. Heidän tarjoamiensa palveluiden myötä voidaan suunnitella omaan elämäntyyliin ja omiin makuihin sopivaa ravintoa. Reseptit siirtyvät kätevästi digitaalisessa muodossa viikottain oppailta kuluttajille. Ruoan hankinnassa auttaa uudistunut raaka-aineiden hankinnan palveluketju, jossa älykodin laitteet jääkaapista keittiön kaappiin tunnistavat niin loppumassa olevat raaka-aineet kuin kotitalouden kulutustottumukset. Näiden perusteella älykoti laatii ehdotuksia valmiista ostoslistoista, jotka asukkaiden mahdollisten muokkausten jälkeen lähtevät kauppakassi ovelle -palvelulle, joka tuo ruoan kotiovelle. Ruoka haetaan pääosin supermarketien sijasta erilaisilta lähiruoan tuottajilta, joiden suosio on nopeassa kasvussa ruoan arvostamisen ja kaukaisten raaka-aineiden kuljettamisen hinnannousun myötä. Julkinen sektori kannustaa omalla esimerkillään miettimään ruoka-asioita: se keskittyy esimerkiksi kouluissa ja omissa työpaikkaruokaloissaan tarjoamaan monipuolista mutta lähellä tuotettua kasvispainotteista ravintoa.

Omia tavaroita tarvitaan yhä vähemmän. Alueellisesti Jyväskylässä toimii monia tavaroiden lainaamiseen keskittyviä yrityksiä, jotka tarjoavat omistamisen sijaan vuokralle monia vain kausiluontoisesti tarvittavia esineitä ja koneita arkeen ja juhlaan. Yritysten rinnalla myös monella asuinalueella asukkaat ylläpitävät yhteistä tavaralainaa, yksi kerrostalo pärjää useimmiten myös vain yhdellä porakoneella. Kaupunki on kaavoittanut alueellisiä kierrätyskeskuksia, joihin asukkaat voivat tuoda suoraan kiertoon tai jätteenkäsittelyn kautta energiaksi vapautuvia vanhoja tavaroitaan. Äärimmillään kierrättämisen ympärillä toimii

kiertotalouksen palveluita, jotka luovat upcycling-ajattelulla niin yritysten kuin julkisen sektorin ylijäämästä ja jätteistä uusia tuotteita. Yksittäisten kansalaisten arjessa puolestaan suositaan kevyemmän elämän konsultteja, jotka auttavat kansalaisia suunnittelemaan elämänsä pienemmän tavaramäärän ympärille, näin tuottaen säästöjä niin rahassa kuin säilytystilassa.

Asumisessa niin kaavoittamisen tasolla kuin yksittäisissä rakentamisen ratkaisuihin keskitytään yhteiseen tilaan. Ratkaisut kuten yhteiset harrastustilat, yhteiset saunat ja taloyhtiöittäin vuokrattavissa olevat vierashuoneet mahdollistavat omien asuinneliöiden pienenemisen, joka säästää niin ympäristöä kuin lompakkoa. Oman asumisen tarpeita mietitään uusiksi monella suunnalla, omakotitalojen remontoinnissa suosittuja ovat kahden sukupolven asumisen mahdollistavat remontit ja virtuaalipalvelut mahdollistavat edullisen tavan suunnitella sisustussuunnittelijan avulla oman kodin tilat uusiksi. Niin julkinen sektori, yritykset kuin yksittäiset kotitaloudet käyttävät monipuolisesti energiakonsultteja, jotka auttavat niin löytämään kiinteistöihin energiatehokkaat rakenteelliset ratkaisut kuin synnyttämään tilojen käyttäjissä tapoja, jotka tukevat energiatehokkaita arvoja. Kaupunki alihankkii uusien omakotitalojen rakentajille ilmaisena palveluina energiakonsulttien käynnin rakentamisen eri vaiheissa. Teknologisen kehityksen ja avoimen datan suosion kasvun myötä voidaan suunnittelutyön helpottamiseksi seurata tarkasti energiavirtoja niin yksittäisissä kodeissa kuin asuinalueidenkin tasolla. Rakennukset kierrättävät tehokkaasti omia energiavirtojaan esimerkiksi hyödyntämällä lämmintä poistoilmaansa ja parhaimmillaan ovat jopa ns. plussataloja, jotka tuottavat aurinkokennojen avulla ylimääräistä sähköä kaupungin verkkoon.